

بمب نکات امتحانی (مخصوص شب امتحان)

موضوع: غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان

این جزوه چکیده خالص است؛ یعنی چیزهایی که اگر ۵ دقیقه به امتحان مانده باشد، باید سریع نگاه کنی و حفظ شوی.

هدف: مرور سریع تعاریف و نکات کلیدی برای ۲۰ گرفتن

دیوان‌ها (وزارتخانه‌ها) - خوراک سوال وصل کردنی

وظیفه هر دیوان را مثل اسم رمز حفظ کن:

- دیوان استیفا: امور مالی و مالیات (دخل و خرج)
- دیوان عرض: امور نظامی و پشتیبانی سپاه (تدارکات ارتش)
- دیوان رسایل (طغرا): نوشتن نامه‌ها و فرمان‌های حکومتی
- دیوان اشراف: بازرسی و نظارت بر کار بقیه (مچ‌گیری)

چهره‌های سرنوشت‌ساز (کی وزیر کی بود؟)

- خواجه نظام‌الملک: وزیر مشهور و قدرتمند آل‌بارسلان و ملکشاه سلجوقی. مؤسس مدارس نظامیه
- عمیدالملک گندری: وزیر سلطان طغرل که در موفقیت‌های او نقش داشت.
- امام محمد غزالی: استاد بزرگ و عالم ایرانی که در نظامیه تدریس می‌کرد.
- سعدی: شاعر معروف که دانش‌آموخته (شاگرد) مدارس نظامیه بود.

🏫 مدارس نظامیه (انقلاب آموزشی)

- مؤسس: خواجه نظام الملک طوسی
- شهرهای مهم: نیشابور، اصفهان، بغداد
- ویژگی خاص: به استادان و شاگردان حقوق ماهیانه می دادند و امکانات رفاهی داشتند.
- نتیجه: منطقه خراسان به بزرگترین مرکز علمی و ادبی ایران تبدیل شد.

🎨 هنر و معماری (نکات ریز)

- شاهکار معماری سلجوقی: هنر آجرکاری و کاشی کاری در این دوره به اوج رسید.
- ابتکار در مساجد: ساخت مساجد با طرح چهار ایوانی و حیاط مرکزی (مثل مسجد جامع اصفهان)
- ظروف خاص: ساخت ظروف سفالی لعابدارِ طلایی رنگ به نام «زرین فام»
- هنر کتاب آرایی: تذهیب (طلاکاری)، خوشنویسی و جلدسازی چرمی

📖 آثار ادبی مهم (نویسنده ش کیه؟)

- سیاست نامه: اثر خواجه نظام الملک (درباره آداب حکومت داری)
- شاهنامه: اثر فردوسی (در اوایل دوره غزنوی / سلجوقی سروده شد)
- کیمیای سعادت: اثر امام محمد غزالی
- سفرنامه: اثر ناصر خسرو

⚠️ دام های تستی (دقت کن!)

- ✗ غلط: سلجوقیان خودشان مردمی با فرهنگ و شهرنشین بودند. (درست: آن ها بیابان گرد و گله دار بودند و کشورداری را از وزیران ایرانی یاد گرفتند).
- ✗ غلط: خلیفه عباسی قدرت سیاسی و نظامی داشت. (درست: قدرت سیاسی/نظامی دست سلطان بود؛ خلیفه فقط ریاست دینی/معنوی داشت).

mydars

اپلیکیشن آموزشی مای درس

✗ غلط: زبان رسمی و نامه‌نگاری عربی بود. (درست: در دوره سلجوقی، زبان فارسی جایگزین عربی در نامه‌های اداری شد).